

■ ■ ■ Hvorfor lar vi oss fascinere av livsstilen og holdningene

Frihet til sa

KULTUR
TORIL MOI

USA har tv-serien «Mad Men» nettopp begynt sin fjerde sesong. «Mad Men» er slett ikke den mest populære serien i USA, der den går på en kabelkanal (AMC) som vanligvis ikke satser på egenproduserte serier. Første sesong hadde under en million seere i snitt, ifjor og hittil i år har seertallene vært like under tre millioner.

Men «Mad Men» har langt større innflytelse enn tallene tyder på. Etter at «Sopranos» og «The Wire» tok slutt, er «Mad Men» utvilsomt en av de mest omtalte tv-seriene i USA, og har vunnet uhorvelig med priser, inkludert Emmy for beste dramaserie både i 2008 og 2009. I Norge går serien på Viasat 4, der første sesong bare hadde 9500 seere i gjennomsnitt. Men over 30.000 nordmenn har kjøpt dvd-ene med de første tre sesongene.

Mad Men er navnet på

mennene som jobbet i de store reklamefirmaene på Madison Avenue på begynnelsen av 1960-tallet. Hovedpersonen, Don Draper (spilt av Jon Hamm) er et kreativt geni med en hemmelighetsfull fortid. Fjerde sesong begynner bokstavelig talt med spørsmålet «Hvem er Don Draper?» Ironien er at Don Draper, som er en mester til å produsere kunstige behov hos andre, ikke klarer å finne ut av hva han selv egentlig vil eller hvem han egentlig er.

I løpet av de første tre sesongene blir Draper skilt fra kona, Betty (January Jones), og mister den daglige kontakten med de tre barna sine. Vi blir også godt kjent med Drapers kolleger i reklamebyrået. Med ett unntak er alle sekretærene menn, og alle sekretærene kvinner. Unntaket er Peggy Olson (Elizabeth Moss), som i et svakt øyeblikk i sesong 2 avslører at hun faktisk er av norsk avstamning.

«Mad Men» er blitt enormt rost for sin stil. Møblene, klærne, hårfrisyrerne, interiørene, alle referansene i serien er nøyaktig gjenskapt. Resultatet har vært den rene Mad Men-feberen i klesforretninger og moteblad. Bussene i New York har kjørt rundt med svære bilder av Jon Hamm, som om han var den rene Carrie Bradshaw i «Sex og singelliv». Serien appellerer også til intellektuelle. Ikke siden

Quentin Tarantinos «Pulp Fiction» har så mange filosofer blitt inspirert til å skrive om film. I sommer kom det til og med en bok med tittelen «Mad Men and Philosophy». Den tar opp lett overpedagogiske spørsmål som «Er Don Draper en god mann?» «Er reklame-etikk et selvmotsigende begrep?» og «Hva kan Peggy lære oss om likestilling?»

” I «Mad Men» befinner personene seg på randen av brudd og sammenbrudd. Noen av dem, særlig kvinnene, er som larver som passivt må vente på å bryte ut av skallet og bli til sommerfugler

Hva er det som gjør denne serien så fascinerende, og så omdiskutert? Gjenskapingen av 1960-tallet som historisk epoke er utrolig interessant. Første halvdel av 1960-tallet var en overgangsperiode, full av motsetninger og konflikter. I «Mad Men» får vi ikke bare klesmotene, men også drikkingen, røykingen, rasismen og de utrolig utdaterte kjønnsrollene. Homoseksualitet er så tabubelagt at det er umulig å snakke om det. Salvatores kone forstår at han er homoseksuell når han imiterer Ann-Margret i musikalen «Bye Bye Birdie», men ingen av dem sier noe. Betty Draper blir sendt til psykoanalytiker fordi hun blir deprimert når mannen bedrar henne. Reklamebyrået selger sigaretter, brennevin og Richard Nixon uten samvittighetskvaler.

Noen kritikere mener at «Mad Men» bare får oss til å føle oss selvtillfredse med vår egen politiske korrekthet. Seriens budskap, mener de, er rett og slett at «nå er alt så mye bedre». Slike kritikere har et poeng når det gjelder sex og kjønnsroller.

I den første sesongen, for eksempel, blir Peggy gravid etter å ha hatt sex med en kollega på kontoret, men fortrenger det fullstendig, føder barnet i all hemmelighet, adopterer det

Styr unna!

Foto: Camera Press/Scanpix

SKJERMSPARERE med bilde av skuespiller Cameron Diaz skjuler ofte skumle virus, advarer dataselskapet McAfee. Skjermsparere av John Fredriksen og Olav Thon er etter det DN erfarer fortsatt helt trygge.

ØR

rektor.
ver og
s hoved-
betydning
en vil
fem med-
re) tilhører
delinger.
munikasjon

Har du spørsmål kan du kontakte Elisabeth Evjen på e-post elisabeth.evjen@nho.no eller telefon 412 70 000/ 230 88 420. Alternativt Hodejegerne ved Åge Petter Christiansen på e-post apc@hodejegerne.no eller på telefon 900 99 800.

Kortfattet søknad med CV sendes til hr@nho.no innen 3. september.

Hodejegerne
Møllerstad & Christiansen

anning, bred
e erfaring
skal sette
sikt

sjonen for bedrifter i Norge.

bedrifter gir et økonomisk sunt samfunn med gode velferdstilbud.

i tv-serien «Mad Men»?

Igs

bort, og får nervesammenbrudd. Det er faktisk sant at kvinnes stilling i samfunnet har forbedret seg siden 1960-tallet, og serien, som har mange flere kvinnelige manusforfattere enn normen i Hollywood, får dette utrolig godt frem. Men det betyr jo ikke at kjærlighet og glede er så mye lettere å oppnå i dag. I den siste episoden brister en kvinne i gråt fordi hun «ga alt og fikk ingenting» i et kjærlighetsforhold. Jeg har vondt for å tro at slike følelser er forsvunnet i dag.

Fjerde sesong handler eksplisitt om «forskjellen mellom det vi vil og det som forventes av oss». Under overflaten syder begjæret. Hvor lenge kan personene i serien holde fasaden? Vil begjæret etter frihet få dem til å gi blanke i alle forventningene?

«Mad Men» blir stadig mørkere og mer melankolsk. I de første episodene i den nye sesongen har intrigen vært påfallende stillestående, med lange statiske perioder punktuert av plutselige avsløringer eller omveltninger. Til syvende og sist handler serien om hva det er som får mennesker til å forandre seg. Vi vet at disse menneskene kommer til å forandre seg. «Mad Men» forsøker å vise hvordan det skjer.

I «Mad Men» befinner personene seg på randen av brudd og sammenbrudd. Noen av dem, særlig kvinnene, er som larver som passivt må vente på å bryte ut av skallet og bli til sommerfugler. Intrigens langsomme utvikling speiler denne prosessen. Dypest sett handler «Mad Men» om konflikten mellom frihet og plikt, eller om en vil, om konflikten mellom begjær og fortrenning. Dermed handler den om oss også.

Vi som ser på «Mad Men» vet at livsstilen og holdningene som serien gjenspeiler så omhyggelig, står for fall, og vi vet at fallet kommer snart. (1968 er like om hjørnet.) Men det gir oss ingen grunn til å hovere. For hva har vi gjort med revolusjonen og begjæret fra sekstitallet? Vi stresser og jobber og klager over tidsklemma: Det var ikke dette ungdommene i 1968 drømte om.

Toril Moi er professor i litteratur ved Duke University.

GLAMOUR UNDER PRESS. Et hovedspørsmål i «Mad Men» er hvor lenge hovedpersonene, som sekretæren Joan (Christina Hendricks) kan holde fasaden. Foto: Lion's Gate International Television

KULTUR OG MEDIER

DNlørdag

TORIL MOI

Professor i litteratur ved Duke University i Durham, USA

SUNE NORDGREN

Kurator og prosjektleder

JOSTEIN GRIPSRUD

Professor i medievitenskap ved Universitetet i Bergen

ØYVØR DALAN VIK

Filmanmelder i Dagens Næringsliv

ERLING DOKK HOLM

Arbeider ved Markedshøyskolen og Arkitektur- og designhøyskolen i Oslo

■ E-post: etterbors@dn.no Kontaktpersoner: Trygve Aas Olsen trygve.aas.olsen@dn.no og Espen Hauglid espen.hauglid@dn.no

■ DN betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere, og til å forkorte innlegg.

■ Bidrag som ikke er bestilt, honoreres ikke. **Hovedinnlegg/kronikk:** Maks 4000 tegn (cirka 700 ord). **Underinnlegg/replikk:** Maks 1000 tegn (cirka 200 ord).